

JOSIP SEISSEL

(1901—1987)

U našem kulturnom, umjetničkom, znanstvenom, stručnom i društvenom životu aktivan rad akademika Seissela značajno je pridonio suvremenom razvoju arhitekture, a naročito poimanju urbanističke misli i djela. Bio je i avangardni slikar i suptilan grafičar, predani pedagog, sugestivan pisac i publicist, propagator suvremenih ideja i razvoja našega društva. To djelovanje nepovratno je prekinuto 19. veljače 1987. godine.

Rođen je 10. siječnja 1901. u Krapini. Škole je pohađao u rodnom mjestu i u Zagrebu. Od 1924. godine studirao je arhitekturu na Tehničkom fakultetu u Zagrebu, gdje 1929. u klasi prof. Huga Ehrlicha postiže akademski stupanj diplomiranog inženjera arhitekture. Još za studija posebno se posvetio problemima urbanizma.

Zaposlen deset godina u Gradskom građevnom uredu Zagreba u regulatornom odsjeku, surađujući na izradi nove regulatorne osnove grada (1936) i razradi detaljnih provedbenih urbanističkih planova. U zajednici s arh. Pičmanom vrlo je uspješno sudjelovao na arhitektonskim natjecajima i izradi idejnog projekta objekata na zemljištu bivše Zakladne bolnice u Zagrebu.

Arhitekti V. Antolić, D. Hečimović, Z. Kavurić, J. Pičman, J. Seissel, B. Teodorović i E. Weissmann osnivaju »Radnu grupu Zagreb« (1932—1935), koja nastupa zajednički na natjecajima i realizacijama. Najvažnije djelo projekt je i realizacija Poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Maksimiru. Na IV. izložbi »Zemlje« (1932) u Zagrebu priređuje studijski prikaz o lošim stambenim prilikama periferije Zagreba pod naslovom »Kuća i život«, a na izložbi CIAM-a u Ateni (1933) i Parizu (1936) zajedno sa 32 grada Evrope, prikaz o posjedovnim prilikama u gradu Zagrebu. Grupa je bila prihvaćena kao zemaljska grupa međunarodne organizacije moderne arhitekture CIAM i kao takva djelovala do 1939. godine.

Seisselov natjecajni projekt za Jugoslavenski paviljon na Međunarodnoj izložbi umjetnosti i tehnike u Parizu '37 nagrađen je I. nagradom i povjerena mu je realizacija. Radi usavršavanja na području urbanizma pohađao je 8-mjesečni tečaj u Urbanističkom institutu u Parizu (1938—

1939) te proučavao suvremene realizacije i rad u Njemačkoj, Grčkoj, Nizozemskoj, Belgiji i Italiji.

Godine 1940. imenovan je ravnateljem i profesorom Obrtne škole u Zagrebu, a imao je zadatak da reorganizira i modernizira ustanovu i nastavu. Kao antifašist stavljen je 1942. pod istragu, uklonjen sa škole i 1944. uhapšen i teško zlostavljan. Nakon otpuštanja iz zatvora sklanja se u bolnicu Stančić u Štakorovcu, odakle početkom rujna uspijeva prijeći na oslobođeni teritorij. Radi u Povjerenstvu tehničkih radova ZAVNOH-a u Topuskom te kasnije u Šibeniku. Nakon oslobođenja postaje šef Odsjeka za regulacije pri Ministarstvu građevina Hrvatske.

Imenovan početkom 1946. honorarnim nastavnikom za predmet urbanizam, iduće godine izabran za izvanrednog a 1958. za redovitog profesora Tehničkog fakulteta u Zagrebu, gdje do odlaska u mirovinu 1965. djeluje vrlo uspješno. Njegovo veliko i svestrano znanje i dugogodišnje bogato iskustvo urbanista-kreatora došlo je do punog izražaja u gotovo dva desetljeća dugom pedagoškom djelovanju. Njegovim angažiranjem uvedene su nove suvremene metode u nastavu urbanizma, a posebno u organiziranje urbanističkog usmjerenja na Arhitektonskom fakultetu. Odgojio je našu brojnu mlađu generaciju urbanista, a oni su se uspješno afirmirali u nas i izvan granica naše zemlje te su najbolji dokaz njegove izvanredne pedagoške sposobnosti. S članovima Fakultetskog zavoda za urbanizam izrađuje mnoge studije, projekte i urbanističke osnove, među inim za Nikšić, Nin, novi Šavnik, Sveučilišni grad u Dubravi, te za gradnju našeg obalnog područja za turističke svrhe, pa i za uređenje Plivskog jezera kao rekreativnog, sportsko-turističkog područja (I. nagrada i povjerena izrada provedbenog elaborata).

Osim djelovanja u Zavodu, prvim nagradama i realizacijama nagrađen je (zajedno sa suprugom Silvanom za hortikulturu): za uređenje Maksimira (zajednica s inž. Jegličem); za nova groblja u Miroševcu i Novom Sadu; te za uređenja spomen-područja (s kiparom Vojinom Bakićem): »Pobjeda naroda Slavonije« u Kamenskom, »Strijeljanih u Kragujevcu 1941« za obilježje naroda Hrvatske i spomen-područje »Dotršćina — Zagreb«, za dolinu grobova i detalj ulaznog prostora.

Josip Seissel zauzimao je jedno od najistaknutijih mjesta u našem arhitektonskom, a posebno urbanističkom djelovanju, gdje je njegov rad bio vrlo značajan, pionirski. Njegov gotovo šest desetljeća dug kreativni rad odlikuje se logikom svestrane i opsežne metodičke analize, na temelju koje je razrađivao osnovnu strukturu urbanističkog koncepta. Međutim, on je tako dobivene podloge rješavanja funkcionalnih organizacijskih i komunikativnih elemenata prođuhovljavao umjetničkom inspiracijom, koja je stvarala posebne vrednote korpusa i međuprostora kao bitnih sadržaja urbanističke kompozicije. Pri urbanističkom projektiranju razvijao je potpuno individualne kvalitete, koje su se temeljile na njegovu decideranom zahtjevu u određivanju humanih odnosa u mjerilu, organizaciji i oblikovanju urbanističkih ansambala. Takav stav, razrađen u mnogim teorijskim studijama, doveo ga je do slobodnog tipa urbanističke kompozicije, karakterizirane slobodnom otvorenom gradnjom sa značajnim elementima koji imaju naročitu važnost u kompozi-

Josip Seissel

ciji: konfiguracija terena i pejzažne karakteristike kraja, otvoreni slobodni vidici, uvjeti insolacije, uloga zelenila kao ravnopravnog činitelja u kompoziciji itd.

U svestrani krug aktivnosti akademika Seissela moramo uvrstiti i njegov umjetnički slikarski i crtački grafički opus.

Od svoje mladosti bio je zaokupljen risanjem i crtanjem, svuda i u svakoj prilici. Svoja rana djela potpisuje pseudonimom Jo Klek. Ni jedna antologija našeg slikarstva ne može mimoći Josipa Seissela, koji je već dvadesetih godina predstavljao naša avangardna stremljenja u slikarstvu. Već 1922. geometrijskim je oblicima i bojama stvarao prve, dosad poznate u Hrvatskoj, prave apstraktne slike (kolaž »Pafama« 1922. i drugi kolaži, crteži i slike), koje su publicirane 1922—1924. u Micićevom »Zenitu«, a 19 izložaka prikazao je javnosti na Međunarodnim izložbama nove umjetnosti u Beogradu, Bukureštu i Moskvi 1924. godine, a na kojima su, među inim, sudjelovali: Kandinsky, Lissitzky, Moholy-Nagy, Arhipenko. Nakon prekida suradnje s Micićem (oko 1925) povlači se i gotovo 50 godina ne sudjeluje na izložbama i ne publicira svoja slikarska djela, ali i dalje stalno izrađuje crtačke bilješke u svojim dnevnicima; u njima je početkom trećeg desetljeća uočljiv prijelaz u nadrealizam (radovi u tušu, akvarelu, temperi). Tako svoja viđenja svijeta i duhovna stanja do kraja života u dnevnicima, bilješkama i sl. prikazuje crtežima nadrealističkih obilježja. U njegovih posljednjih 15 godina života, taj gotovo sedam desetljeća intenzivno življen slikarski rad opet javno prikazuje na mnogobrojnim izložbama u zemlji i inozemstvu.

Za svoj rad primio je mnoge nagrade i društvena priznanja, među inim: Orden viteza Francuske legije časti za projekt Jugoslavenskog paviljona na izložbi u Parizu 1937. g. te Nagradu Grand Prix za arhitekturu paviljona i Zlatnu medalju za uređenje trijema i hortikulturu (1937); Nagradu Vlade FNR Jugoslavije za urbanističko rješenje Pionirskog grada u Granešini (1949); Republičku nagradu Vladimir Nazor (1971); Orden rada s crvenom zastavom (1973); Nagradu »Viktor Kovačić« za životno djelo (1979); Medalju »Viktor Kovačić« za stvaralačka dostignuća (1983).

Zbog istaknutih zasluga i visoke vrijednosti njegova djelovanja, Skupština Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, održana 24. lipnja 1950. bira ga jednoglasno za izvanrednog člana Razreda za likovne umjetnosti (prvi arhitekt poslije oslobođenja), a 16. lipnja 1962. za redovnog člana.

U Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti također je 37 godina razvijao svestranu visokokvalitetnu djelatnost.

Drago Galić